

การศึกษายุทธศาสตร์ชาติกับความสอดคล้องในการป้องกัน

ปัญหาโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ของกระทรวงมหาดไทย

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

ว่าที่ร้อยตรี นันทน์สถาพร พลายเถื่อน

นิติกรชำนาญการพิเศษ สำนักกฎหมาย

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2564

เอกสารวิจัยเรื่อง การศึกษายุทธศาสตร์ชาติกับความสอดคล้องในการป้องกันปัญหา
โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของกระทรวงมหาดไทย
โดย ว่าที่ร้อยตรี นันทน์สถาพร พลายเถื่อน
อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอกหญิง นवलสมร จรวงษ์

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2564 และเห็นชอบให้เป็น
เอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ

พลตรี

(มหศักดิ์ เทพหัสติน ณ อยุธยา)

ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก

คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

พันเอก

(สินสมุทร์ จันทรเนตร)

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตยา สินเฮวี่)

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา

พันเอกหญิง

(กนิษฐา จิตวิวัฒนา)

กรรมการ

พันเอกหญิง

(นवलสมร จรวงษ์)

กรรมการ

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย	ว่าที่ ร.ต. นันทน์สถาพร พลายเถื่อน
เรื่อง	การศึกษายุทธศาสตร์ชาติกับความสอดคล้องในการป้องกันปัญหาโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของกระทรวงมหาดไทย
วันที่	กันยายน 2564 จำนวนคำ : 8,294 จำนวนหน้า : 25
คำสำคัญ	ไวรัสโคโรนา 2019, โควิด – 19, กระทรวงมหาดไทย
ชั้นความลับ	ไม่มีชั้นความลับ

การศึกษายุทธศาสตร์ชาติกับความสอดคล้องในการป้องกันปัญหาโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของกระทรวงมหาดไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กระทรวงมหาดไทย (ศบค.มท.) ในการรับมือโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยศึกษาวิเคราะห์บทบาทของ ศบค.มท. ในรับมือโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และแนวทางการปฏิบัติภารกิจในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของกระทรวงมหาดไทย

ผลการศึกษาในการในครั้งนี้ โดยศึกษาแผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ สามารถสรุปการศึกษาและข้อเสนอแนะต่อบทบาทภารกิจอำนาจหน้าที่ของศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กระทรวงมหาดไทย (ศบค.มท.) ได้ 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่หนึ่ง รูปแบบองค์ที่เหมาะสม ควรมีการกำหนดภารกิจประจำโดยกำหนดให้กลุ่มงานยุทธศาสตร์ด้านสาธารณภัยและพัฒนาเมือง สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักมีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการประสานราชการกับหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้อง ส่วนที่สอง อำนาจหน้าที่ที่เหมาะสมในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของกระทรวงมหาดไทย ควรกำหนดอำนาจหน้าที่หลักที่สำคัญได้แก่ การบริหารในระดับพื้นที่ การอำนวยความสะดวกในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน สั่งการ และประสานผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และการแก้ไขและฟื้นฟู ซึ่งจะทำให้การแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กระทรวงมหาดไทย (ศบค.มท.) เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

Abstract

AUTHOR: Acting Sub Lt. Nansathaporn Playthuean

TITLE: A study of the national strategy and coherence in the prevention of COVID-19 of the Ministry of Interior

DATE: September 2021 **WORD COUNT :** 8,294 **PAGES :** 25

KEY TERMS: Coronavirus 2019, COVID-19, Ministry of Interior

CLASSIFICATION: Unclassified

A study of the national strategy and coherence in the prevention of COVID-19 of the Ministry of Interior The objective of this study was to study the problems and obstacles in the operation of the Coronavirus Disease Management Center 2019 Ministry of Interior (Prof. BHT.)

In dealing with the COVID-19 infectious disease by the Ministry of the Interior, the Ministry of the Interior's role of PSU in cope with COVID-19 and the mission guidelines for the prevention of COVID-19.

The results of the study in this time by studying the national strategic plan National reform plan and the National Disaster Prevention and Mitigation Plan. The study can be summarized and recommendations on roles, missions and duties of the Center for the Epidemic Situation of Coronavirus Disease Management Center. 2019, the Ministry of Interior (Prof. BHT.) has 3 parts as follows Part One Forms a suitable element A routine mission should be

established by the Disaster and Urban Development Strategy Group. Bureau of Policy and Planning Office of the Permanent Secretary for Interior. It is the main responsible agency having duties and powers in relation to the governmental coordination with relevant agencies, the second part of the Ministry of Interior's appropriate authorities in the prevention of COVID-19 infection. The main powers and duties should be defined as follows: Administration at the local level Directing to resolve emergency situations, directing and coordinating the provincial governors and the governors of Bangkok and correction and restoration. This will effectively solve the problem of the epidemic of the Coronavirus Disease Situation Management Center 2019, Ministry of the Interior (SABC. M.T.).

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความเมตตา กรุณาของ ผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้น คณาจารย์ของวิทยาลัยการทัพบกทุกท่าน ที่กรุณาประสิทธิประสาทวิชาให้ความรู้และประสบการณ์ที่ทรงคุณค่ายิ่ง ขอขอบคุณ พันเอกหญิงนวลสมร จรรวงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตยา สีนเฑาะว์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา ที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือและให้คำแนะนำแนวทางในการจัดทำเอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่กรุณาให้การสนับสนุนข้อมูลและแนวความคิดที่มีประโยชน์ต่อการทำวิจัยในครั้งนี้ คุณค่าและคุณประโยชน์อันจะพึงเกิดจากวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นทุกท่านด้วยความเคารพ

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
วิธีการศึกษา	3
ประโยชน์ที่ได้รับ	4
บทที่ 2 บทวิเคราะห์	5
แผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019.....	5
การบริหารสถานการณ์โควิดในระดับพื้นที่.....	8
การป้องกันเชิงรุก สร้างความเข้าใจ และการได้รับความร่วมมือจากประชาชน..	10
การค้นหาผู้ป่วยและการแกะรอยสอบสวนโรคและนำเข้ามาในระบบ สาธารณสุขให้เร็วที่สุด	11
มาตรการการรักษาระยะห่างระหว่างกัน (Physical Distancing, Social Distancing)	12
การฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจฐานรากในชุมชน	14
การเตรียมรับสถานการณ์ล่วงหน้า.....	15
อำนาจหน้าที่ศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 กระทรวงมหาดไทย (ศบค.มท.).....	16
ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของ ศบค.มท. ในการรับมือโรคติดเชื้อ ไวรัสโคโรนา 2019.....	17
วิเคราะห์บทบาทของ ศบค.มท. ในการรับมือโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ..	18
แนวทางการปฏิบัติในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของ กระทรวงมหาดไทย.....	20

บทที่ 3 บทอภิปรายผล	22
บทที่ 4 บทสรุป	24
ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป	24
เอกสารอ้างอิง	26
ประวัติผู้วิจัย	28

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด 19 ((Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) พบครั้งแรก ที่สาธารณรัฐประชาชนจีน ประมาณปลายเดือนธันวาคม 2562 และพบผู้ป่วยในหลายประเทศทั่วโลกจนกระทั่งประมาณกลางเดือนมกราคม 2563 เริ่มพบผู้ติดเชื้อโรคนี้ในประเทศไทย และมีการแพร่ระบาดจนจำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มสูงขึ้น กระทรวงสาธารณสุขจึงได้ออกประกาศ กำหนดให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด 19 เป็นโรคติดต่ออันตราย ตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ .ศ.2558 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2563 เพื่อประโยชน์ในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดต่ออันตราย (รัฐสภา, 2564)

เมื่อสถานการณ์ทวีความรุนแรงขึ้น พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทั่วราชอาณาจักรโดยอาศัยอำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินฯ เพื่อควบคุมสถานการณ์การระบาดของโรค ตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม 2563 และยกฐานะของศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้เป็นหน่วยงานพิเศษ ตามมาตรา 7 แห่งพระราชกำหนดฯ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และมีหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบงานในภารกิจของส่วนราชการนั้น ๆ ทั้งนี้ เพื่อบูรณาการ และสั่งการทุกส่วนราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งเป็นโรคที่ติดต่อได้ง่ายและเป็นอันตรายอย่างมากต่อชีวิตของผู้ได้รับเชื้อ การแพร่ระบาดของโรคดังกล่าวเป็นสถานการณ์อันกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของพี่น้องประชาชน อันเป็นภารกิจที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข รักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในประเทศ ตามพระราชบัญญัติ

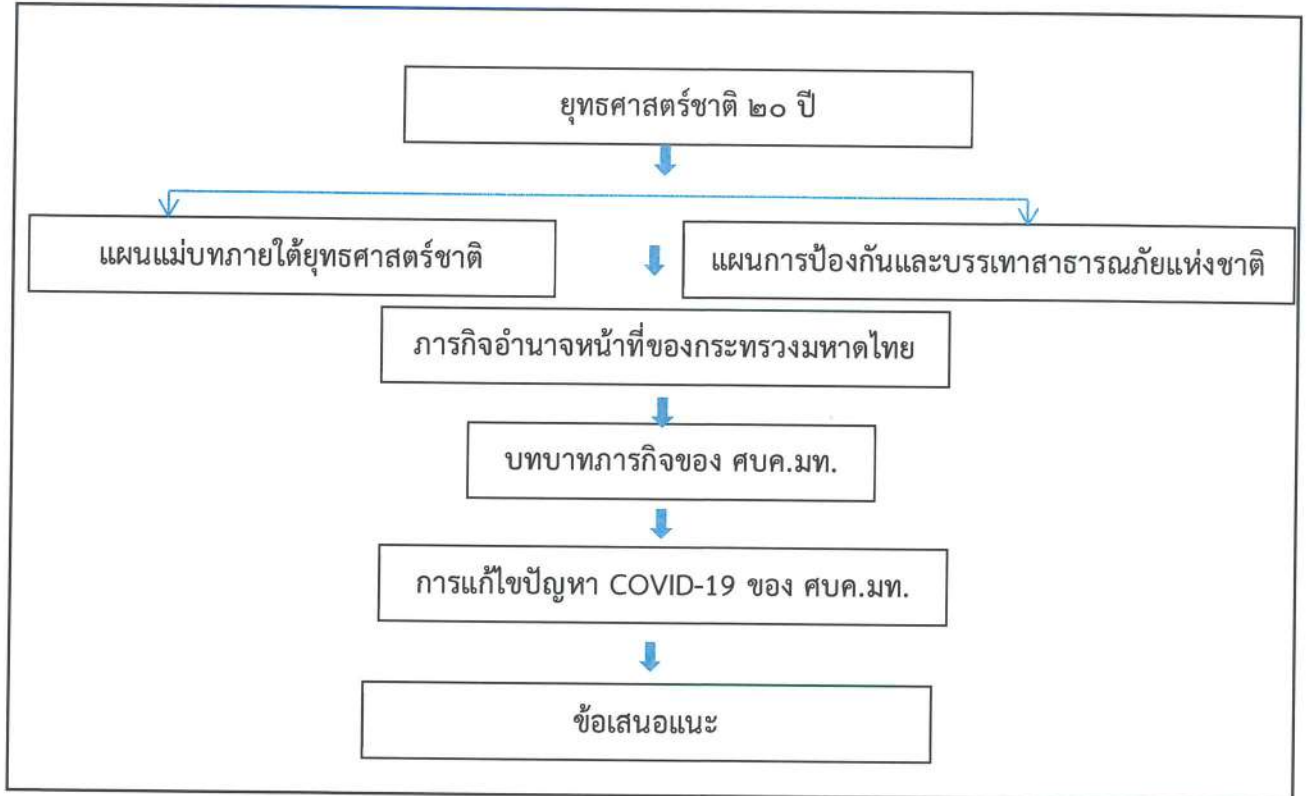
ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 โดยกระทรวงมหาดไทยได้จัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กระทรวงมหาดไทย (ศบค.มท.) เพื่อให้คำแนะนำแก่จังหวัด ในการทำหน้าที่สั่งการ บัญชาการ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

แม้ว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในรอบแรกจะสามารถควบคุมได้ผลเป็นที่น่าพอใจ แต่สถานการณ์ในภาพรวมของทั่วโลกยังมีแนวโน้มที่น่าเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด เนื่องจากยังไม่มีวัคซีนที่จะใช้ในการป้องกันโรคดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา ค้นคว้าเพื่อวิเคราะห์บทบาทภารกิจอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย แผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ รวมถึงเสนอแนวทางเพื่อเตรียมความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของ ศบค.มท. ในการรับมือโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์บทบาทของ ศบค.มท. ในรับมือโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
3. เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติภารกิจในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของกระทรวงมหาดไทย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการศึกษา

1. รูปแบบการวิจัย

วิจัยโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์

2. ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตการวิจัยด้านเนื้อหาโดยศึกษาบทบาทภารกิจอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย แผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูล ศึกษาจากเอกสาร วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย บทความ เอกสารวิชาการ และสิ่งพิมพ์ฉบับต่างๆ ตลอดจนข้อมูลจากระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของไทยและต่างประเทศ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้กรอบการคิดเชิงยุทธศาสตร์เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล

5. ขั้นตอนการดำเนินงาน

กิจกรรม	ช่วงเวลาดำเนินการ				
	ม.ค.64	ก.พ.64	มี.ค.64	เม.ย.64	พ.ค.64
1. การเสนอโครงร่างวิจัย	←→				
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล	←→				
3. การวิเคราะห์ข้อมูล การสังเคราะห์ข้อมูล			←→	←→	
4. การสรุปผลการวิจัย				←→	
5. การเขียนรายงานการวิจัย				←→	←→
6. การนำเสนอผลการวิจัย					←→

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. สามารถวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของ ศบค.มท.
2. ได้รับทราบบทบาทที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานของ ศบค.มท. กับการแก้ไขปัญหาโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
3. สามารถนำผลการวิเคราะห์ข้อมูล และข้อเสนอแนะไปใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคอื่นๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

บทที่ 2

บทวิเคราะห์

จากการศึกษาพบว่าบทบาทของกระทรวงมหาดไทยในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อทำหน้าที่ในการบัญชาการ สั่งการ และให้คำปรึกษาแก่จังหวัดพิจารณาได้ โดยมีบทบาทภารกิจอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย แผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ มีกลไกการดำเนินงานโดยสรุป ดังนี้

แผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

1. แผนยุทธศาสตร์ชาติ

เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ได้ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างกว้างขวางและรุนแรง จึงได้มีการปรับปรุงแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้แก่ แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด - 19 พ.ศ. 2564-2565 มีสาระสำคัญโดยสรุป (ราชกิจจานุเบกษา, 2563) คือ

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฯ มีเป้าหมายสำคัญ คือ “คนสามารถยังชีพอยู่ได้ มีงานทำ กลุ่มเปราะบางได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง สร้างอาชีพและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น เศรษฐกิจประเทศฟื้นตัวเข้าสู่ภาวะปกติ และมีการวางรากฐานเพื่อรองรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่” โดยได้ระบุประเด็นการพัฒนา 4 ประการที่ควรให้ความสำคัญเป็นพิเศษในระยะ 2 ปีข้างหน้า เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการฟื้นฟูและขับเคลื่อนประเทศให้สามารถ “ล้มแล้ว ลุกไว หรือ Resilience” โดย 4 ประเด็นการพัฒนา ประกอบด้วย

1.1 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากภายในประเทศ (Local Economy) เพื่อลดความเสี่ยงในการพึ่งพาต่างประเทศ โดยมุ่งเน้นการกระจายความเจริญและโอกาสทางเศรษฐกิจไปยังระดับท้องถิ่น ผ่านการส่งเสริมการจ้างงานโดยเฉพาะในระดับพื้นที่และชุมชน ร่วมกับการให้ความช่วยเหลือและพัฒนาศักยภาพของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ให้สามารถปรับตัวสู่ธุรกิจใหม่ที่มีแนวโน้มความต้องการมากขึ้นในอนาคต เพื่อให้เศรษฐกิจฐานรากเป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ

1.2 การยกระดับขีดความสามารถของประเทศเพื่อรองรับการเติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว (Future Growth) โดยมุ่งเน้นด้านการเตรียมความพร้อมและส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของเครื่องยนต์ทางเศรษฐกิจหลัก ที่ประเทศไทยมีโอกาสและมีศักยภาพภายใต้ภูมิทัศน์ของเศรษฐกิจโลกแบบใหม่ ได้แก่ อุตสาหกรรมและบริการทางการแพทย์ครบวงจร การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และเน้นคุณภาพ การเกษตรมูลค่าสูงอุตสาหกรรมอาหาร และอุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่

1.3 การพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของคนให้เป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ (Human Capital) โดยการยกระดับและปรับทักษะแรงงานให้สนับสนุนอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมายที่ประเทศไทยมีโอกาสและมีศักยภาพตลอดจนสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและโครงสร้างเศรษฐกิจที่ปรับเปลี่ยนไป พร้อมทั้งเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤต และจัดสวัสดิการทางสังคมให้เหมาะสม เพียงพอกับความจำเป็นในการดำรงชีวิตโดยเฉพาะในด้านรายได้และสุขภาพ

1.4 การปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศ (Enabling Factors) ให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่จะส่งผลกระทบต่อศักยภาพของประเทศ อาทิ การเร่งรัดพัฒนาและใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ การปรับปรุงกฎหมายและการดำเนินงานของภาครัฐให้ทันสมัย การพัฒนาและประยุกต์ใช้องค์ความรู้และนวัตกรรม การเสริมสร้างความมั่นคงและศักยภาพในการบริหารจัดการความเสี่ยง รวมถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่ายการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อลดอุปสรรค ข้อยกจำกัด และส่งเสริมการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศด้วยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

2. แผนปฏิรูปประเทศ

การปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข ระบบสุขภาพ ของประเทศไทยในปัจจุบันกำลังเผชิญกับสถานการณ์ ทำทนายรอบด้าน อาทิ การเป็นสังคมสูงวัยที่คาดว่าจะเข้าสู่การเป็นสังคมที่สมบูรณ์อย่างรวดเร็ว ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการแพทย์ การเกิดโรคอุบัติใหม่ และโรคอุบัติซ้ำที่มีความถี่มากขึ้นโดยเฉพาะโรคโควิด 19 ที่เป็นโรคอุบัติใหม่ไม่สามารถคาดการณ์สถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วทั้งที่ส่งผลให้เกิดผลกระทบ ต่อประชากรในหลายมิติ อาทิ มิติด้านสุขภาพ มิติด้าน เศรษฐกิจ ดังนั้น เพื่อให้ประเทศไทยมีความพร้อมรองรับ การเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ดังกล่าวได้ทันทั่วทั้งที่ และมี ประสิทธิภาพจึงได้กำหนดประเด็นปฏิรูปเพื่อเป็นการวางทิศทางการพัฒนาระบบสาธารณสุขของประเทศ รับมือกับ สถานการณ์ความท้าทายที่มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการและการให้บริการทางด้านสาธารณสุขของประเทศรวมถึงผลกระทบต่อสถานะสุขภาพของประชาชนทั้ง 10 ประเด็น ได้แก่ (1) ระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ (2) ระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศด้านสุขภาพ (3) กำลังคนสุขภาพ (4) ระบบบริการปฐมภูมิ (5) การแพทย์แผนไทย และสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจ (6) ระบบการแพทย์ฉุกเฉิน (7) การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค (8) ความรอบรู้ ด้านสุขภาพ (9) การคุ้มครองผู้บริโภค (10) ระบบหลักประกันสุขภาพและการป้องกันโรค โดยมีเป้าหมายหลัก 4 เป้าหมาย ประกอบด้วย (1) ระบบบริการปฐมภูมิมีความครอบคลุม ตอบสนองความจำเป็น และระบบหลักประกันสุขภาพ มีความยั่งยืน พอเพียงมีประสิทธิภาพ สร้างความเป็นธรรม (2) มีข้อมูลสารสนเทศที่ใช้บริหารจัดการการเงิน การคลัง การบริการในระบบสุขภาพและสาธารณสุขอย่างมีประสิทธิภาพ (3) ระบบสุขภาพของประเทศมีเอกภาพมีการดำเนินงาน ด้านสุขภาพของทุกภาคส่วนที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน (4) ประชาชนไทยมีสุขภาวะและคุณภาพชีวิตที่ดีบนหลักการสร้าง นำ ช่อม และผู้ที่ไม่ใช่ประชาชนไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย มีโอกาสเท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่จำเป็นอย่างมีคุณภาพทั้งการรับบริการและการรับภาระค่าใช้จ่าย (ราชกิจจานุเบกษา, 2561)

3. แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติได้ติดตามสถานการณ์ที่ปรากฏมีข่าวตามสื่อมวลชนถึงสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โรคโควิด 19 และได้แจ้งให้จังหวัดทุกจังหวัดจัดทำแผนเผชิญเหตุสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (กระทรวงมหาดไทย, 2563) มีสาระสำคัญ ดังนี้

3.1 ติดตามสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะจังหวัดที่มีท่าอากาศยาน และมีความเสี่ยงจากการเดินทางระหว่างประเทศ พร้อมทั้งกลไกของระบบบัญชาการเหตุการณ์ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ในการกำหนดภารกิจ พื้นที่ ตลอดจนหน่วยงานรับผิดชอบการป้องกันแลแก้ไขปัญหอย่างเป็นรูปธรรม

3.2 ดำเนินการตามมาตรการและแนวทางที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด ในการป้องกันกรณีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 พร้อมทั้งจัดทำแผนเผชิญเหตุกรณีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ที่มีความสอดคล้องตามมาตรการดังกล่าว อาทิ ด้านการเฝ้าระวังกลุ่มเสี่ยง การคัดกรองผู้โดยสาร และการกักกันโรค ด้านการเตรียมความพร้อมบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข ด้านการเตรียมความพร้อมยา เวชภัณฑ์ วัสดุ อุปกรณ์ ป้องกันโรค ด้านการประสานหน่วยงาน การสื่อสารความเสี่ยงกับประชาชน เป็นต้น

3.3 ให้เร่งสร้างการรับรู้ของประชาชนถึงสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 โดยสื่อสารข้อเท็จจริง และแก้ไขกรณีข่าวลือต่างๆ ให้รวดเร็ว และถูกต้อง เพื่อลดความตื่นตระหนกของประชาชน โดยใช้กลไกของฝ่ายปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ร่วมกับบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ตลอดจนประชาชนจิตอาสา สื่อสารให้ประชาชนรับรู้ และเข้าใจถึงสถานการณ์และแนวทางปฏิบัติตนให้เกิดความปลอดภัย

การบริหารสถานการณ์โควิดในระดับพื้นที่

1. ข้อกำหนดตามมาตรา 9 พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 1 ประกอบพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ให้อำนาจสำคัญแก่ผู้ว่าราชการจังหวัด (ราชกิจจานุเบกษา, 2563) ดังนี้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้กำกับบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินทุกมิติในเขตท้องที่ที่ตนรับผิดชอบ รวมถึงการเตรียมรับสถานการณ์ การห้ามประชาชนเข้าพื้นที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ การปิดสถานที่เสี่ยงต่อการติดโรค การปิดช่องทางเข้ามาในราชอาณาจักรในพื้นที่ ห้ามกักตุนสินค้า เวชภัณฑ์ อาหาร น้ำดื่มและสิ่งจำเป็น ห้ามชุมนุม การทำกิจกรรมในสถานที่แออัด มาตรการพึงปฏิบัติสำหรับบุคคลที่มีความเสี่ยงสูงต่อการติดเชื้อ

ให้อยู่ภายในเคหะสถาน หรือบริเวณที่พักอาศัยของคุณ ดูแลความสงบเรียบร้อย จัดเวรยาม ตั้งจุดตรวจตามถนน สถานที่สำคัญ มาตรการป้องกันโรคตามที่สาธารณสุขกำหนดให้ใช้เป็นการทั่วไป

2. ในสถานการณ์ปกติพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ใช้ได้อยู่แล้ว และได้ให้อำนาจผู้ว่าราชการจังหวัดจัดการในพื้นที่อย่างเบ็ดเสร็จ ผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถใช้คำปรึกษาจากคณะกรรมการสาธารณสุขของจังหวัด ดังนั้น ในแง่บริหารจัดการใช้อำนาจของสาธารณสุขเป็นหลัก ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจกำกับดูแลอยู่แล้ว แต่ที่มีการใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 เพราะงานแก้ปัญหาไม่ใช่เฉพาะด้านสาธารณสุขเท่านั้น แต่จะมีปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย การปิดพื้นที่ ปิดด่านตามมาอีกมากมาย ความรวดเร็ว ความเข้มงวดและประสิทธิภาพการทำงานเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็น ดังนั้น การรวมกันระหว่างเทคนิคด้านสาธารณสุขกับการบริหารของพื้นที่ว่าเป็นอย่างไร ประเมินการเคลื่อนไหวของชุมชน ผู้นำนักการเมืองท้องถิ่น กลุ่มอิทธิพลต่างๆ ใครมีผลประโยชน์มากกว่าใคร แล้วจังหวัดจะมีมาตรการอะไรออกมาช่วยเหลือเยียวยาผลกระทบ จึงเป็นงานที่ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องกำกับดูแลให้ได้และมีประสิทธิภาพแท้จริง

3. การบริหารงานในภาวะวิกฤตโควิด -19 ผู้ว่าราชการจังหวัดมีความสำคัญมาก ต้องสามารถคาดการณ์ได้ว่าหากทัศนข้างหน้าจะเป็นอย่างไร จังหวัดกำลังจะไปทางไหน ความสามารถนี้ไม่จำเป็นต้องอยู่ที่ผู้ว่าราชการจังหวัด อาจอยู่กับคณะที่ปรึกษา ต้องมีข้อมูลมาวางไว้ แล้วตกลงกันว่าจะตัดสินใจแบบไหน และรับผิดชอบร่วมกันต่อการตัดสินใจนั้นด้วย

4. วัฒนธรรมการทำงาน การบริหารจัดการในภาวะปกติของจังหวัด ไม่ค่อยมีประสิทธิภาพมากนัก เป็นการทำงานต่างคนต่างทำ ยึดแนวทางของกระทรวงที่สังกัด ดังนั้น เมื่อมีวิกฤตโควิด การบริหารงานจะให้ดีขึ้นตามที่ตามภาวะวิกฤตคงเป็นไปได้ ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงต้องแยกการบริหารจัดการให้มีเอกภาพ ทำงานร่วมกันให้ได้ สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน ที่สำคัญมีระบบสั่งการแบบมืออาชีพ ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งสาธารณสุขจังหวัดไปแล้วก็จบ จะไม่ข้ามไปสั่งหัวหน้าส่วนคัดกรอง ไม่ไปล้วงลูกกับ ผอ. โรงพยาบาล ต้องอยู่นิ่งๆ คอยติดตามกำกับเท่านั้น คนที่อยู่ในอำนาจสั่งแค่ไหนแค่นั้น อย่าแทรกแซงคนที่ทำงานทำตามหน้าที่ หากมีการคิดไม่เหมือนกัน ก็มาคุยกันให้ได้ข้อมูลพื้นฐานของข้อมูลที่ถูกต้อง

5. ควรกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพตัวชี้วัดให้ชัดเจนในผลของการบริหารจัดการป้องกันการแพร่ระบาดของผู้ติดเชื้อโคโรนารายใหม่ที่เพิ่มขึ้นใน 3 เดือน ของจังหวัด เพื่อกำกับงานและรู้สถานการณ์จริง โดยแบ่งประเภทออกเป็น ดีเยี่ยม ไม่พบว่ามีการแพร่เชื้อเพิ่มเติม หรือไม่มีผู้ติดเชื้อในพื้นที่จังหวัดเลย ดีปานกลาง มีผู้ติดเชื้อไม่มาก สามารถควบคุมได้ เช่น มีผู้ติดเชื้อเพิ่มเป็น 2 เท่า ในรอบระยะเวลาทุกๆ 10 วัน ต่ำกว่าเกณฑ์ต้องปรับปรุง มีผู้ติดเชื้อเพิ่มเป็น 2 เท่า ในรอบระยะเวลาทุกๆ 5 วัน

การป้องกันเชิงรุก สร้างความเข้าใจ และการได้รับความร่วมมือจากประชาชน

1. การป้องกันโควิด ข้อเท็จจริงทำไมยาก เพราะไวรัสเข้าสู่ร่างกายได้ 3 ทาง คือ ตา จมูก ปากเท่านั้น ถ้าปิดทางเข้าก็กันเชื้อไวรัสได้ และไม่มีหลักฐานยืนยันว่าไวรัสสามารถติดต่อผ่านอากาศ (airborne) ในสภาพแวดล้อมปกติได้ ช่องทางหลักยังคงติดต่อผ่านละอองน้ำมูก น้ำลาย เช่น การถูกไอใส่หน้า การสัมผัสกับเชื้อไวรัส แล้วนำมาสัมผัสกับใบหน้าทำให้เชื้อโรคผ่านตา จมูก และปาก
2. คนแพร่เชื้อไม่ต้องมีอาการ สามารถแพร่เชื้อได้ ซึ่งอาจมีถึง 80 % เดินผ่านก็ไม่มีทางรู้เลยว่าติดเชื้อ ระยะฟักตัวอาจไม่พบว่ามีไข้ การตรวจวัดไข้ไม่ได้ช่วยอะไรมาก โดยเฉพาะการตั้งด่านตามถนน ตรวจรถทุกคันไม่ได้ รถติดมากก็ต้องทยอยไป พอรถจอดก็ทำได้แค่วัดไข้ เป็นมาตรการด้านจิตวิทยามากกว่า
3. จุดบกพร่องในการต่อสู้กับโควิด คือ การเน้นการรักษา ซึ่งต่อไปคนป่วยจะเกิดมากจนรักษาไม่ไหว ต้องให้ประชาชนช่วยอีกทาง คือ รมรณรงค์ป้องกันอย่างเข้มข้น โดย 1) สวมหน้ากากอนามัยที่ป้องกันไวรัสโควิดได้ให้มากที่สุด เมื่อเดินทางหรือออกนอกบ้าน 2) ล้างมือจนเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม 3) กินร้อน ช้อนกลางตนเอง 4) สร้างภูมิคุ้มกันให้กับร่างกาย เช่น การออกกำลังกาย นอนให้เพียงพอ กินวิตามินเสริม ถ้าร่างกายแข็งแรงคนป่วยที่รักษาก็น้อยลง
4. ไวรัสจะทำร้ายเราได้จริงๆ แต่บุคคลที่ไม่มีภูมิต้านทาน หรือภูมิต้านทานต่ำ เช่น ผู้สูงอายุเกิน 60 ปีขึ้นไป หรือมีโรคประจำตัวอยู่ ถ้าเราแยกที่อยู่เฉพาะหรือระมัดระวังบุคคลเหล่านี้เป็นพิเศษก็จะลดความเสี่ยงในการแพร่ระบาดและป้องกันชีวิตได้

5. การรณรงค์ป้องกันเชิงรุกในจังหวัด ต้องทำคู่ขนานไปกับการค้นหาผู้ป่วยและการแกะรอยสอบสวนโรค จึงจะได้ผลและเสริมแรงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การค้นหาผู้ป่วยและการแกะรอยสอบสวนโรคและนำเข้ามาในระบบสาธารณสุขให้เร็วที่สุด

1. ปัจจุบันสถานการณ์ในไทยยังไม่ได้เลวร้ายเมื่อเทียบกับประเทศต่างๆ แต่เราก็กังขังไม่สามารถหยุดยั้งการติดเชื้อ ยังมีการพบผู้ป่วยติดเชื้อรายใหม่วันละเป็นจำนวนมาก หากดำเนินการต่อไป แรงกดดันที่มีต่อระบบสาธารณสุขจะเพิ่มความเสี่ยงไปสู่การควบคุมไม่ได้ ต้องยอมรับความจริงว่าจำนวนคนที่ได้รับการตรวจว่าติดเชื้อในไทยถือว่าน้อย และมียอดสะสมรอการตรวจมากพอสมควร และผู้ติดเชื้อบางคนก็ไม่มีอาการซึ่งสามารถแพร่เชื้อได้ ดังนั้น เราต้องค้นหาผู้ป่วยและแยกรักษา ติดตามผู้เสี่ยงสูงที่สัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วย เพื่อแยกดูอาการมีการติดตามรายวัน

2. จังหวัดต้องตรวจสอบหาผู้ติดเชื้อให้เร็วที่สุด เมื่อได้ข้อมูลและแกะรอย ผู้ติดเชื้อหรือสัมผัสเชื้อ หรือมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดให้ได้มากที่สุดหรือจนครบ 100 % เพื่อกักตัวตามมาตรการเฝ้าระวังโรค แนวทางตัวอย่างเช่น มีทีมทำงาน 3 ทีม ทีมสอบสวนโรค ชักประวัติอย่างละเอียด กำหนดไหมไลน์ของพฤติกรรม รู้ถึงความสัมพันธ์ในระยะใกล้ - ไกล ทีมที่ 2 ทำต่อเนื่อง เริ่มติดต่อไปยังกลุ่มเสี่ยงที่ได้ข้อมูลจากทีมสอบสวนโรค เริ่มจากโทรศัพท์ไปจนถึงตัวบุคคลทุกคน ชักถามเพิ่มเติมพฤติกรรมหลังจากนั้นเป็นอย่างไร มีอาการโรคหรือไม่ เข้าไปใกล้ชิดที่จะแพร่เชื้อให้กับคนอื่นบ้าง ถ้าได้ข้อมูลว่าเป็นกลุ่มเสี่ยง ให้กักตัวในบ้าน 14 วัน และติดตามรายบุคคลจนครบกำหนด ทีมที่ 3 ทำหน้าที่ตรวจสอบ กรณีพบผู้ติดเชื้อและไม่สามารถรับข้อมูลเพิ่มเติมจากการชักประวัติได้ จำเป็นต้องสอบสวนเพิ่มเติม อาจใช้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีความชำนาญ สอบสวนแกะรอยย้อนหลังอย่างละเอียด เพื่อค้นหากลุ่มเสี่ยงที่สัมผัสกับผู้ติดเชื้อให้มากที่สุด

3. จังหวัดจัดหาทีมบุคลากรทางการแพทย์และอาสาสมัครตรวจเชื้อ ในเชิงรุกและกว้างขวางให้มากขึ้นกว่าปกติอย่างน้อย 2 - 3 เท่า เพราะการตรวจหาผู้ป่วยได้เร็วจะช่วยหยุดการระบาดโรคในชุมชนและยังช่วยให้การรักษาได้ผลดีขึ้นโดยอาจกำหนดการตรวจ

เป็นโซนพื้นที่ให้ได้ผู้ติดเชื้อที่แท้จริง จะได้กักตัวหรือถ้าพบ ผู้สงสัยติดเชื้อจะได้ให้หยุดอยู่ในบ้าน 14 วัน เพื่อไม่ให้มีการกระจายของโรคไวรัส

4. จังหวัดต้องพยายามจัดหาชุดตรวจเชื้อโควิดให้มากพอจะไปสุ่มตรวจประชาชนที่ไม่มีอาการและเน้นกลุ่มเสี่ยงได้อย่างกว้างขวาง เพราะตามมาตรการการรักษาระยะห่างระหว่างกัน (ทางกายภาพ) แม้จะประสบความสำเร็จลดจำนวนผู้ติดเชื้อลงได้ แต่การกลับไปใช้ชีวิตและเศรษฐกิจกลับสู่ภาวะปกติจะทำได้ต่อเมื่อมีการตรวจค้นหาผู้ป่วยอย่างกว้างขวาง เพื่อนำไปสู่การแยกตัวของผู้ติดเชื้ออย่างเคร่งครัด หากไม่ดำเนินการการแพร่ระบาดในระยะต่อไป จะตามมา

5. ใช้มาตรการค้นหาผู้ป่วยและการแกะรอยสอบสวนโรคอย่างเข้มข้นจริงจั่งล่วงหน้าดีกว่ามาตรการเริ่มจากเบาไปหาหนัก หากโรคแพร่กระจายในพื้นที่แล้วการควบคุมจะยากลำบากขึ้นมากกว่าเดิมหลายเท่าตัว

มาตรการการรักษาระยะห่างระหว่างกัน (Physical Distancing, Social Distancing)

1. โควิด-19 แพร่กระจายผ่านละอองฝอย โดยเฉพาะเวลาไอหรือจาม การรักษาระยะห่างที่ปลอดภัยอย่างเข้มงวด จึงเป็นเรื่องที่จำเป็นที่จังหวัดต้องขับเคลื่อนจริงจังเพื่อช่วยลดเชื้อติดต่อกัน ซึ่งเป็นอาวุธที่ดีที่สุดและประหยัดใช้เงินน้อยที่จะชะลอการแพร่ระบาดกระจายเชื้อไวรัสอย่างมีประสิทธิภาพ มาตรการนี้ถูกนำไปใช้ในหลายประเทศและได้ผลเพื่อให้การระบาดเป็นไปอย่างช้าๆ และระบบสาธารณสุขสามารถรับมือโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความกังวลของโควิด คือ ผู้ป่วยหรือผู้ติดเชื้อในช่วงแรกๆ มักไม่แสดงอาการป่วยให้เห็นชัดเจน หลายคนยังมีสุขภาพดีอยู่ทำให้ใช้ชีวิตเป็นปกติ พบเจอคนหมู่มากแบบไม่ระวังตัวกว่าจะรู้ตัวจึงแพร่เชื้อไปทั่วทุกสถานที่ที่ไป การเว้นระยะห่างระหว่างกันจึงเป็นสิ่งจำเป็น

3. เป้าหมายมาตรการรักษาระยะห่างระหว่างกันในประเทศไทย ปัจจุบันทำได้ 70 % เราต้องการเพิ่มให้ถึง 90 % เพื่อลดจำนวนผู้ป่วยลง โดยเฉพาะในภูมิภาคจังหวัดต่างๆ ยังมีผู้ติดเชื้อรายใหม่เพิ่มขึ้นมากขึ้นเรื่อยๆ

4. ตามมาตรการของรัฐบาลอยู่บ้าน หยุดเชื้อ เพื่อชาติ เป็นมาตรการที่ถูกต้อง อยู่บ้านให้มากขึ้น ทำงานอยู่กับบ้าน การจำกัดคนมาเยี่ยมบ้าน ในกรณีจำเป็นต้องออกจากบ้าน การรักษาระยะห่างไม่น้อยกว่า 1 – 2 เมตร ในที่มีคนเยอะหรืออยู่ห่างจากคนอื่นในที่สาธารณะเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งในสถานการณ์ หรือกิจกรรมต่างๆ ที่มีอยู่ในจังหวัด เช่น งานสวดอภิธรรมศพ การรับประทานอาหาร การใช้รถร่วมกัน การเข้าคิวรับบริการทั้งภาครัฐและเอกชน การจัดที่นั่งประชุมการรับบริการในร้านสะดวกซื้อ ตลาดสด หรือห้างสรรพสินค้า การออกกำลังกาย เป็นต้น

5. มาตรการเช่นนี้ต้องอาศัยความร่วมมือของประชาชนและจิตสำนึกของทุกคนในจังหวัด การรับผิดชอบต่อส่วนรวม ไม่พาดตัวเองไปเสี่ยงหรือรับเชื้อ ซึ่งจะส่งผลทางอ้อมให้ระบบการแพทย์และสาธารณสุขของพื้นที่ สามารถดูแลและรักษาผู้ป่วยให้หายได้ทัน และลดความตึงเครียดของบุคลากรทางการแพทย์ได้เป็นอย่างดี

6. มาตรการนี้จังหวัดอาจนำมาปรับใช้ขยายผลขึ้นหรือลงได้ เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีลักษณะเฉพาะของชุมชน ลักษณะประชากรส่วนใหญ่และโอกาสในการเข้าถึงบริการ การดำรงชีวิตประจำวัน รวมถึงใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด เป็นประโยชน์มากที่สุด และดูแลรักษาง่าย เช่น 1) สำหรับสถานการณ์ที่ยังไม่ถึงขั้นระบาดใหญ่ เราอาจไปซื้ออาหารนอกบ้านได้ แต่ควรเลือกสถานที่คนไม่แน่น และรักษาระยะห่างจากลูกค้าอื่นราว 1 – 2 เมตร 2) การขนส่งสาธารณะ ควรเลือกในจุดที่ห่างจากผู้โดยสารคนอื่นให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และในทางกลับกันหน่วยงานของรัฐในจังหวัดก็ควรเพิ่มจำนวนรถ เพื่อช่วยลดความหนาแน่นต่อผู้โดยสารลง หรือจำกัดจำนวนผู้โดยสารที่จะขึ้นได้ในแต่ละคัน 3) การออกกำลังกาย ควรทำในพื้นที่เปิดโล่ง เลือกไปในเวลาที่คนน้อย เช่น เช้าตรู่ หรือตอนดึก เลือกสถานที่ที่มีความสะอาดและมีการฆ่าเชือบนพื้นอย่างจริงจังในเครื่องมือที่ใช้ออกกำลังกาย 4) ออกกฎห้ามพบกันในที่สาธารณะเกิน 2 คน หรือการมีกิจกรรมที่คนมาชุมนุมหรือรวมกันเกิน 50 คน ทำไม่ได้ 5) แนะนำให้อยู่ในบ้านห้ามออกนอกบ้าน ไม่เดินเป็นกลุ่มก้อน ไม่สังสรรค์ยามกลางคืนเวลาเคอร์ฟิวสรุปมาตรการการรักษาระยะห่างระหว่างกัน หากคนไหนเข้าใจ ยึดหลักการนี้อยู่แต่ในบ้าน ออกบ้านเท่าที่จำเป็น หากคนร่วมกันทำให้ได้ 90 % ก็สามารถควบคุมการแพร่ระบาดได้ การปิดเมือง ปิดจังหวัด ก็ไม่ใช่เรื่องจำเป็น

การฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจฐานรากในชุมชน

1. การแก้ไขปัญหาด้านสาธารณสุขเป็นเรื่องจำเป็นต้องควบคุมให้ได้ แล้วค่อยมาแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจทีหลังแต่ก็ต้องไม่มองข้ามทางเลือก ทั้ง 2 เรื่องไม่สามารถแยกออกจากกันได้ หากปัญหาสาธารณสุขไม่สามารถแก้ไขได้สำเร็จเป็นผลชัดเจน ย่อมเป็นไปได้ที่เศรษฐกิจจะเข้าสู่ภาวะปกติ หรือตรงข้ามหากเศรษฐกิจไม่ถูกจัดทำให้ดีพอ ปัญหาสาธารณสุขก็จัดการไม่ได้ เพราะความอยู่รอดทางด้านเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อมาตรการความร่วมมือต่างๆ ที่รัฐกำหนด ทั้ง 2 ด้านจึงต้องทำคู่ขนานกันไปซึ่งเป็นหน้าที่ของจังหวัดต้องเตรียมการด้านเศรษฐกิจตั้งแต่ต้น โดยเฉพาะเมื่อสถานการณ์โควิดยุติลง ประชาชนต้องทำมาหากินต้องมีรายได้มาเลี้ยงตนเองและครอบครัว โครงการต่างๆ ที่ถูกกำหนดโดยจังหวัดในการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากจะต้องมีงบประมาณรองรับ จึงจะขับเคลื่อนไปได้ทันที
2. มาตรการช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจของรัฐบาลในระยะต่อไปทำที่อยู่แล้ว แต่ต้องปรับใช้วิธีง่ายๆ ไม่ยุ่งยากซับซ้อน ไม่เพิ่มงานจังหวัดในการตรวจสอบหรือคัดกรองผู้มีสิทธิมาก ควรใช้เป็นระบบประกันรายได้ขั้นต่ำหรือกำหนดรายได้สำหรับคนที่มีรายได้ไม่ถึงเกณฑ์ ต้องเสียภาษีได้รับการช่วยเหลือเพราะมีฐานข้อมูลอยู่แล้ว
3. สถานการณ์โควิดไม่ได้ส่งผลต่อด้านสุขภาพอนามัยอย่างเดียว แต่กระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่การทำมาหากินและรายได้ของประชาชนด้วย จึงต้องมีมาตรการช่วยเหลือหนุนสินค้าบริการของชุมชนด้วยกันเองก่อนที่จะไปอุดหนุนกลุ่มทุนใหญ่ หรือสินค้าโรงงานที่สายป่านยาวไม่ได้รับผลกระทบมากเท่ากับประชาชนที่หาเช้ากินค่ำ
4. ปัจจุบันสถานการณ์เศรษฐกิจเริ่มหยุดชะงัก ประชาชนถูกจำกัดให้อยู่ในบ้านเพื่อป้องกันการแพร่ระบาด มีการหยุดงาน ถูกเลิกจ้าง ต้องกลับไปอยู่ต่างจังหวัดบ้านเกิด จังหวัดจึงจำเป็นต้องเตรียมมาตรการสำคัญจำเป็นเพื่อการช่วยเหลือ เช่น 1) มาตรการช่วยกลุ่มที่กลับไปอยู่บ้านในพื้นที่ชุมชนต่างๆ ของจังหวัด ให้สามารถมีอาชีพทำงานในชุมชน หมู่บ้านภายในจังหวัดที่ตนเองอาศัย เป็นกิจกรรมหรือโครงการทางเศรษฐกิจภายในท้องถิ่นให้สามารถประคับประคองช่วยเหลือตัวเองได้ภายใน 3 – 6 เดือน 2) การสร้างความเข้มแข็ง

ให้กับชุมชนในท้องถิ่นในรูปแบบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวทางพระราชดำริในรัชกาลที่ 9 ให้มีการผลิต การจ้างงาน สร้างตลาดทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้าและบริการ 3) ใช้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชุมชนท้องถิ่นและบูรณาการองค์ความรู้ทางวิชาการที่สอดคล้องกับพื้นที่ในทุกมิติเป็นตัวขับเคลื่อนโดยใช้มหาวิทยาลัยในพื้นที่จังหวัด รวมถึงการมีส่วนร่วมของนักศึกษา คณาจารย์ และชุมชนในลักษณะของ Area Base เพื่อต่อยอดสร้างสรรค์วัฒนธรรมท้องถิ่นให้มีมูลค่าเพิ่มกลับคืนสู่คนในชุมชน ซึ่งต้องดำเนินการทันทีเมื่อผ่านพ้นวิกฤตโควิด 4) กลุ่ม SME และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหรือสหกรณ์ต่างๆ ต้องกระตุ้นให้มีการยกระดับการทำงานหรือให้ช่วยเหลือระบบเศรษฐกิจฐานรากได้ทันทีอย่างเข้มแข็ง ซึ่งช่วงวิกฤตต้องมีข้อมูลแต่ละกลุ่มปัญหา เช่น กลุ่มขาดเงินทุนหมุนเวียน กลุ่มไม่มีเงินชำระหนี้ กลุ่มมีสินค้าค้างสต็อกไม่มีที่ขาย กลุ่มยอดขายลดลงมาก หรือกลุ่มที่ไม่มีวัตถุดิบ และมีปัญหาต้นทุนการผลิต ซึ่งต้องได้รับการช่วยเหลือตามปัญหาที่ถูกจำแนกไว้ด้วยข้อมูลที่ถูกต้อง 5) การปรับโครงสร้างทางสังคมอันเป็นพื้นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน เน้นการกระจายอำนาจ สร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนและท้องถิ่น สร้างเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชน เช่น วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ เครือข่ายโอท็อป หรือวิสาหกิจเพื่อสังคม ให้มีเครือข่ายที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ

การเตรียมรับสถานการณ์ล่วงหน้า

เมื่อสถานการณ์วิกฤตไวรัสโควิดผ่านไป กลไกและโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมตลอดจนการใช้ชีวิตของประชาชนจะกลับไปไม่เหมือนเดิม จึงควรจัดให้มีการศึกษาวิจัย แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงต่างๆ รวมถึงการหาเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้กับการดำรงชีวิตของประชาชน ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างโอกาสใหม่ๆ ให้กับจังหวัดและประเทศ ซึ่งสามารถกำหนดไว้ได้ ดังนี้

1. มาตรการระยะสั้น ต้องมีการเยียวยาช่วยเหลือผลกระทบจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยการทำวิจัยแบบเร็วๆ ดังนี้

1.1 มีมาตรการชดเชยเยียวยาแบบไหนจะเหมาะสมที่สุด แยกออกเป็นกลุ่มไหนบ้าง ซึ่งเหตุการณ์เกิดขึ้นแล้วรีบศึกษาได้ทันทีเลย

1.2 ศึกษาวิจัยในมาตรการเยียวยาที่สอดคล้องกับทางเลือกที่จะต้องเลือกในอนาคตอันใกล้ เช่น อีก 1 เดือนข้างหน้าเห็นสถานการณ์ชัดเจนรัฐบาลอาจจะเลือกมาตรการบางอย่างที่เป็นยาแรง ออกมาใช้ เช่น ปิดประเทศจะมีมาตรการเยียวยาอะไรที่รอไว้ ทั้งหมดคือความสามารถของนักวิจัยที่จะมองจากสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วหรือคาดการณ์จากสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นข้างหน้าอันใกล้แล้ว ศึกษาวิจัยหามาตรการรองรับไว้

2. มาตรการระยะกลาง พอมีวัคซีนออกมาแล้วจะทำอย่างไร การก่อให้เกิดมาตรฐานสังคมใหม่จะทำอย่างไร ผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคม การจ้างงาน ค่าเสียโอกาสที่จะเกิดขึ้น ทำอย่างไร เงื่อนไขแบบไหนที่จะทำให้การตัดสินใจแต่ละมาตรการแตกต่างกันและมีผลอย่างไรเป็นต้น

3. มหาวิทยาลัยต่างๆ ของรัฐและเอกชนที่อยู่ในจังหวัดต้องมีบทบาท จัดหาทีมวิจัยทำหน้าที่ศึกษาวิจัยในมาตรการระยะสั้นและระยะยาวของสถานการณ์โควิด โดยคำนึงถึงผู้วิจัยไม่ใช่ นักวิชาการ ต้องเป็นนักปฏิบัติร่วมด้วย ต้องไปนั่งทำงานกับหน่วยงานรัฐ เขาทำอะไร อย่างไร ลำบากแค่ไหนในการทำงาน มีกฎเกณฑ์ระเบียบอะไร ทำให้ตัดสินใจแบบนั้น เราต้องการงานวิจัยที่สามารถถอดบทเรียนที่ถูกต้องชัดเจนจากสถานการณ์ครั้งนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

อำนาจหน้าที่ศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 กระทรวงมหาดไทย (ศบค.มท.)

สืบเนื่องจาก นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ในการประชุมเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2563 และตามคำแนะนำของผู้บริหารและนักวิชาการด้านการแพทย์และสาธารณสุข ได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร ตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม 2563 จนถึงวันที่ 30 เมษายน 2563 เป็นครั้งแรกกระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินการจัดตั้ง ศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กระทรวงมหาดไทย (ศบค.มท.) ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 791/2563 เรื่อง ศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กระทรวงมหาดไทย (ศบค.มท.) ลงวันที่ 26 มีนาคม 2563 โดยกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ประกอบด้วย (กระทรวงมหาดไทย, 2563)

1. ดำเนินการตามข้อสั่งการจากศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.)
2. อำนวยความสะดวกแก่สถานการณ์ฉุกเฉิน สั่งการ และประสานผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
3. อำนวยความสะดวกและประสานงาน กับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ ในสังกัดกระทรวงมหาดไทย และจังหวัด เพื่าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ภายในขอบเขตและอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย
4. กำกับดูแล ควบคุม และติดตามการปฏิบัติงานของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจในสังกัด กระทรวงมหาดไทย และจังหวัด ในการเฝ้าระวัง และป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19)
5. บูรณาการข้อมูลและบริหารจัดการข้อมูลที่ได้รับรายงานในความรับผิดชอบของ กระทรวงมหาดไทย
6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย

ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของ ศบค.มท. ในการรับมือโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

กระทรวงมหาดไทยได้ใช้กลไกของ ศบค.มท. ดังกล่าวในการสนับสนุนภารกิจการรับมือโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยมีปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

1. การใช้อำนาจในการแก้ไขปัญหาในระดับจังหวัดเป็นอำนาจของคณะกรรมการควบคุมโรคในจังหวัดนั้นๆ แม้ในทางปฏิบัติ ศบค.มท. ได้แจ้งแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการให้จังหวัดทุกจังหวัดดำเนินการ แต่ยังคงขาดความเป็นเอกภาพในภาพรวม
2. ศบค.มท. เป็นเพียงหน่วยงานสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) จึงมีข้อจำกัดในการตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหาในแต่ละกรณี

3. การปฏิบัติงานของ ศบค.มท. เป็นการจัดตั้งโดยคำสั่งภายในและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจะต้องสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันเพื่อปฏิบัติหน้าที่ ทำขาดความต่อเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ในบางกรณี

วิเคราะห์บทบาทของ ศบค.มท. ในการรับมือโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กระทรวงมหาดไทย (ศบค.มท.) มีอำนาจหน้าที่หลักในการประสานและติดตามผลการดำเนินการในระดับพื้นที่ มิใช่หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับนโยบายในการสั่งการโดยตรง บางครั้งจึงทำให้เกิดความล่าช้าในการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ประกอบกับ ศบค.มท. มิได้มีอำนาจเด็ดขาดในการสั่งการให้พื้นที่ดำเนินการ ส่งผลให้กระทบต่อภาพรวมในการแก้ไขปัญหาในระดับประเทศ เช่น การสั่งปิดสถานที่บางแห่งในบางพื้นที่ การตรวจคัดกรองกรณีเดินทางระหว่างจังหวัด เป็นต้น

1. จุดแข็ง

ศบค.มท. โดยกระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานที่มีกลไกการดำเนินงานครอบคลุมและเชื่อมโยงในทุกระดับทั่วประเทศ ตั้งแต่จังหวัด/กลุ่มจังหวัด อำเภอ ท้องถิ่น ตำบล และหมู่บ้าน ภายใต้ความสอดคล้องกับแผนระดับชาติ นโยบายรัฐบาล และความต้องการของประชาชนในระดับพื้นที่โดย มีผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอเป็นแกนกลางในการบูรณาการทุกภาคส่วน โดยใช้กลไกประชารัฐเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานในระดับพื้นที่ โดยมีกรอบการดำเนินงานที่ชัดเจน ยึดถือค่านิยมองค์กร “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” และการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและแนวพระราชดำริมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีบุคลากรและเครือข่ายมวลชนสนับสนุนการดำเนินงานครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศ เช่น คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) สมาชิกกองอาสารักษาดินแดน (อส.) ชุติรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) อาสาพัฒนา (อสพ.) อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) เป็นต้น โดยปัจจัยดังกล่าวจะทำให้การปฏิบัติงานของ ศบค.มท. ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. จุดอ่อน

องค์กรมีภารกิจมาก หลากหลาย ซ้ำซ้อน และยังไม่สอดคล้องกับบริบทการพัฒนา ทรัพยากร หรือความต้องการของพื้นที่ รวมทั้งยังมีโครงสร้างไม่เอื้อต่อการบูรณาการงานและรองรับการ แข่งขันกับภายนอกในอนาคต การดำเนินงานยังคงดำเนินงานในรูปแบบเอกสาร ขาดการ สร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อพัฒนาองค์กรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงจากบริบทภายนอก การบริหารงานของจังหวัด/กลุ่มจังหวัดยังเน้นการพัฒนาแยกส่วนภายในขอบเขตของตนเอง ขาด ความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการและการพัฒนาร่วมกันในลักษณะข้ามกระทรวงและข้ามพื้นที่ การบริหารงานระหว่างหน่วยงานภายในองค์กรมีลักษณะแยกส่วนและขาดการบูรณาการระบบ พื้นฐานร่วมกัน เช่น ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ เป็นต้น นอกจากนี้ระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานระหว่างส่วนกลางและภูมิภาค รวมทั้ง ระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้อง ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้เกิดการบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ

3. โอกาส

รัฐบาลให้ความสำคัญในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งเป็นเรื่อง เร่งด่วน และได้มอบหมายภารกิจที่สำคัญให้กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยหลักในการดำเนินการ เช่น การแจกจ่ายหน้ากากอนามัย การบริหารจัดการเชิงพื้นที่ การเดินทางระหว่างจังหวัด เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีกฎหมายที่ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ตามภารกิจขององค์กรไว้อย่างชัดเจน ซึ่งเอื้อต่อ การปฏิบัติงาน เช่น พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ถือเป็นโอกาสที่จะทำให้ ศบค.มท. ดำเนินการตาม ภารกิจที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. อุปสรรค

ความขัดแย้งทางความคิดของประชาชนในระดับพื้นที่ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากความขัดแย้งทาง การเมืองระดับชาติและระดับท้องถิ่นส่งผลกระทบต่อการทำงานตามนโยบาย/หรือแนวทางที่ กำหนดไว้ รวมถึงการบูรณาการความร่วมมือ/แผนงาน/โครงการกับหน่วยงานต่างๆ ยังขาดความ เชื่อมโยงและมองปัญหาแบบแยกส่วน ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงาน และประชาชนในบางพื้นที่ยังได้รับข้อมูลข่าวสารไม่เพียงพอ หรือไม่ถูกต้อง

แนวทางการปฏิบัติในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของกระทรวงมหาดไทย

ศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กระทรวงมหาดไทย (ศบค.มท.) เป็นหน่วยงานเฉพาะกิจ ที่จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย มีหน้าหลักในการประสานและติดตามผลการดำเนินการในระดับพื้นที่ ดังนั้น เพื่อให้การบริหารงานเพื่อแก้ไขปัญหาโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงควรมีการนำบทบาทภารกิจอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย แผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยควรมีการกำหนดมาตรการในแต่ละพื้นที่เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการแก้ไขปัญหา ดังนี้

1. จังหวัดชายแดน แบ่งการปฏิบัติเป็น 3 ระดับ คือ

1.1 การปฏิบัติในพื้นที่ชายแดน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด (ผอ.รมน.จังหวัด) ประสานการปฏิบัติ วางมาตรการร่วมกับหน่วยทหารในพื้นที่ หน่วยเรือรักษาความสงบเรียบร้อยตามลำแม่น้ำโขง (นรข.) ตำรวจตระเวนชายแดน กองกำลังป้องกันชายแดน ให้เข้มงวด ควบคุมการลักลอบเข้าประเทศ โดยตั้งเครื่องกีดขวาง เพิ่มการลาดตระเวนตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อเฝ้าระวังและสกัดกั้นป้องกันมิให้มีการลักลอบเดินทางเข้าประเทศอย่างผิดกฎหมายผ่านช่องทางธรรมชาติบริเวณพื้นที่ชายแดน หากพบการลักลอบเข้าประเทศ ให้ดำเนินการตามกฎหมายอย่างเข้มข้น

1.2 การปฏิบัติในพื้นที่ตอนใน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ประสานการปฏิบัติกับตำรวจภูธรจังหวัด สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าหน้าที่ศุลกากร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยตั้งจุดตรวจ จุดสกัด และจุดคัดกรองโรค เพื่อคัดกรองบุคคลที่เดินทางเข้าเมือง คัดกรองรถขนส่งสินค้าจากประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งกำหนดให้มีผู้บัญชาการเหตุการณ์ (Incident Commander : IC) ประจำช่องทางผ่านแดนทุกแห่งที่มีการอนุญาตให้ใช้ในการผ่านเข้า-ออก ของบุคคล สินค้าและยานพาหนะที่ชัดเจน สามารถปฏิบัติงานได้ตลอด 24 ชั่วโมง

1.3 การปฏิบัติในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน อาสาสมัครในพื้นที่ ร่วมกันตรวจสอบบุคคลที่เดินทางเข้ามาในหมู่บ้าน/ชุมชน หากพบแรงงานต่างด้าวเดินทางเข้าเมืองผิดกฎหมาย ให้ประสานหน่วยงานความมั่นคงดำเนินการตามกฎหมายพื้นที่

2. จังหวัดชั้นใน

ให้ดำเนินการตั้งจุดตรวจ จุดสกัด จุดคัดกรองโรค โดยให้ประสานการปฏิบัติกับตำรวจภูธรจังหวัด กองบัญชาการตำรวจนครบาล สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสกัดกั้นการเดินทางเข้าออกและการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าว และในกรณีจังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรม สถานประกอบการ ให้ตรวจสอบสถานประกอบการทุกแห่งในพื้นที่ที่จ้างแรงงานต่างด้าว โดยให้ตรวจคัดกรองโรคและตรวจหาเชื้อโดยการสุ่มตรวจ รวมทั้งให้สถานประกอบการจัดทำแผนความปลอดภัยด้านสาธารณสุข และดำเนินการตามมาตรการป้องกันและควบคุมโรคของกระทรวงสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด กรณีพบผู้ติดเชื้อให้ดำเนินการตามมาตรการสาธารณสุข และหากพบแรงงานลักลอบเดินทางเข้าประเทศ ให้ดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

บทที่ 3

บทอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การศึกษายุทธศาสตร์ชาติกับความสอดคล้องในการป้องกันปัญหาโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของกระทรวงมหาดไทย ทำการวิจัยโดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) รูปแบบการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) ในการทำวิจัย มีขอบเขตการศึกษา บทบาทภารกิจอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย แผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 นำมาวิเคราะห์ภายใต้กรอบการคิดเชิงยุทธศาสตร์

จากการวิจัยพบว่าบทบาทของกระทรวงมหาดไทยในการป้องกันปัญหาโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของกระทรวงมหาดไทย ได้ดำเนินการโดยศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กระทรวงมหาดไทย (ศบค.มท.) โดยหน่วยงานดังกล่าวเป็นหน่วยงานเฉพาะกิจ ที่จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่หลักในการประสานและติดตามผลการดำเนินการในระดับพื้นที่ โดยจากการศึกษาบทบาทในภาพรวมของการดำเนินงานพบว่าอำนาจหน้าที่ของ ศบค.มท. ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ถือเป็นภารกิจอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ประกอบกับเมื่อพิจารณาภารกิจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยที่ควรจะเป็นตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติแล้ว โดยมีแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาในแต่ละพื้นที่เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการแก้ไขปัญหา ดังนี้

1. จังหวัดชายแดน โดยแบ่งการปฏิบัติเป็น 3 ระดับ คือ 1. การปฏิบัติในพื้นที่ชายแดนให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด (ผอ.รมน.จังหวัด) ประสานการปฏิบัติกำหนดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเฝ้าระวังและสกัดกั้นป้องกันมิให้มีการลักลอบเดินทางเข้าประเทศอย่างผิดกฎหมายผ่านช่องทางธรรมชาติบริเวณพื้นที่ชายแดน หากพบการลักลอบเข้าประเทศ ให้ดำเนินการตามกฎหมายอย่างเข้มข้น 2. การปฏิบัติในพื้นที่ตอนใน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ประสานการปฏิบัติกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โดยตั้งจุดตรวจ จุดสกัด และจุดคัดกรองโรค เพื่อคัดกรองบุคคลที่เดินทางเข้าเมือง คัดกรองรถขนส่งสินค้าจากประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งกำหนดให้มี

ผู้บัญชาการเหตุการณ์ (Incident Commander: IC) ประจำช่องทางผ่านแดนทุกแห่งที่มีการอนุญาตให้ใช้ในการผ่านเข้า-ออก ของบุคคล สินค้าและยานพาหนะที่ชัดเจน สามารถปฏิบัติงานได้ตลอด 24 ชั่วโมง และ 3 การปฏิบัติในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน อาสาสมัครในพื้นที่ ร่วมกันตรวจสอบบุคคลที่เดินทางเข้ามาในหมู่บ้าน/ชุมชน หากพบแรงงานต่างด้าวเดินทางเข้าเมืองผิดกฎหมาย ให้ประสานหน่วยงานความมั่นคงดำเนินการตามกฎหมายทันที

2. จังหวัดชั้นใน โดยดำเนินการตั้งจุดตรวจ จุดสกัด จุดคัดกรองโรค โดยประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสกัดกั้นการเดินทางเข้าออกและการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าว และในกรณีจังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรม สถานประกอบการ ให้ตรวจสอบสถานประกอบการทุกแห่งในพื้นที่ที่จ้างแรงงานต่างด้าว โดยให้ตรวจคัดกรองโรคและตรวจหาเชื้อโดยการสุ่มตรวจ รวมทั้งให้สถานประกอบการจัดทำแผนความปลอดภัยด้านสาธารณสุข และดำเนินการตามมาตรการป้องกันและควบคุมโรคของกระทรวงสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด กรณีพบผู้ติดเชื้อให้ดำเนินการตามมาตรการสาธารณสุข และหากพบแรงงานลักลอบเดินทางเข้าประเทศ ก็ต้องดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของโรค โดยกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาเป็น 2 แนวทางคือ จังหวัดชายแดน และจังหวัดชั้นในดังกล่าว และการกำหนดรูปแบบองค์กรภายในกระทรวงมหาดไทย โดยกำหนดให้กลุ่มงานยุทธศาสตร์ด้านสาธารณสุขและพัฒนาเมือง สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของกลุ่มงานดังกล่าว ให้มีอำนาจหน้าที่หลักในการบริหารในระดับพื้นที่ การอำนวยความสะดวกในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน สั่งการและประสานผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และการแก้ไขและฟื้นฟูซึ่งจะทำให้การแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กระทรวงมหาดไทย (ศบค.มท.) ซึ่งการกำหนดรูปแบบองค์กรและอำนาจหน้าที่ดังกล่าว สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติ ที่กล่าวในบทที่ 2 ซึ่งจะทำให้การแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ 4

บทสรุป

จากการศึกษาพบว่า บทบาทภารกิจอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย แผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ สามารถสรุปการศึกษาและข้อเสนอแนะต่อบทบาทภารกิจอำนาจหน้าที่ของศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กระทรวงมหาดไทย (ศบค.มท.) ได้ 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่หนึ่ง รูปแบบองค์ที่เหมาะสม ควรมีการกำหนดภารกิจประจำโดยกำหนดให้กลุ่มงานยุทธศาสตร์ด้านสาธารณสุขและพัฒนาเมือง สำนักนโยบายและแผนสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการประสานราชการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่วนที่สอง อำนาจหน้าที่ที่เหมาะสมในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของกระทรวงมหาดไทย ควรกำหนดอำนาจหน้าที่หลักที่สำคัญได้แก่ การบริหารในระดับพื้นที่ การอำนวยความสะดวกในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน สั่งการ และประสานผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และการแก้ไขและฟื้นฟูซึ่งจะทำให้การแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กระทรวงมหาดไทย (ศบค.มท.) เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษายุทธศาสตร์ชาติกับความสอดคล้องในการป้องกันปัญหาโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของกระทรวงมหาดไทย ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป จึงควรศึกษากลไกในส่วนของการปฏิบัติงาน และการบูรณาการระหว่างหน่วยงานผู้ปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการศึกษา และการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริง

2. เนื่องจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ หากจะใช้เป็นต้นแบบในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และสามารถกำหนดเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ควรมีการศึกษาวิจัยอื่นๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจในการดำเนินการทางนโยบายต่อไป
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรคอุบัติใหม่อื่นๆ เพื่อให้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการโรคอุบัติใหม่ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- ข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 1). (25 มีนาคม 2563). ราชกิจจานุเบกษา, ฉบับกฤษฎีกา. 137(69ง), น.10 – 11
- คำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ 5/2563 ลงวันที่ 25 มีนาคม 2563 เรื่อง แต่งตั้งหน่วยงานพิเศษ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน
- คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 791/2563 เรื่อง ศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กระทรวงมหาดไทย (ศบค.มท.) ลงวันที่ 26 มีนาคม 2563
- ประกาศ ยุทธศาสตร์ชาติ. (พ.ศ. 2561 – 2580). (13 ตุลาคม 2561). ราชกิจจานุเบกษา, ฉบับกฤษฎีกา. 135(82ก), น.1 – 71
- ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ชื่อและอาการสำคัญของโรคติดต่ออันตราย (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2563). 29 กุมภาพันธ์ 2563. (ราชกิจจานุเบกษา)
- ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด – 19 พ.ศ. 2564 – 2565 (2563). 30 ธันวาคม 2563. (ราชกิจจานุเบกษา)
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2563). การระบาดทั่วของไวรัสโคโรนา พ.ศ. 2562 - 2563. ค้นเมื่อ 14 ธันวาคม 2563, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/การระบาดทั่วของไวรัสโคโรนา>. พ.ศ. 2562 - 2563
- สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.(ม.ป.ป.) แผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2560 – 2564. (ม.ป.ท.)
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2563). มติคณะรัฐมนตรี เรื่อง มาตรการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐในการบริหารราชการและให้บริการประชาชนในสภาวะวิกฤต [รองรับสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)] (มติคณะรัฐมนตรีวันที่ 31 มีนาคม 2563). กรุงเทพมหานคร

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2563). มาตรการเร่งด่วนในการป้องกันวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (มติคณะรัฐมนตรีวันที่ 17 มีนาคม 2563)

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550. (7 กันยายน 2550) ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา. 124(52ก). น.1-23

พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 (8 กันยายน 2558) ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา. 132(86ก). น. 26-44

รัฐสภา. (2564). สรุปมาตรการและการดำเนินงานของไทยต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เข้าถึงได้จาก https://www.parliament.go.th/hewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=69274

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	ว่าที่ ร.ต. นันทน์สถาพร พลายเถื่อน
วัน เดือน ปีเกิด	21 ธันวาคม 2517
ประวัติสำเร็จการศึกษา	
พ.ศ. 2533	โรงเรียนเทพศิรินทร์ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2540	นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2554	นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม
พ.ศ. 2563	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2544 - 2549	นิติกร 3 - 5 สำนักงานสรรพากรจังหวัดระยอง
พ.ศ. 2549 - 2553	นิติกร 5 สำนักงานอัยการจังหวัดพัทธยา
พ.ศ. 2553 - 2556	นิติกรชำนาญการ สำนักงานจังหวัดชลบุรี
พ.ศ. 2556 - 2560	นิติกรชำนาญการ สำนักงานจังหวัดระยอง

ตำแหน่งปัจจุบัน

พ.ศ. 2560 - 2564	นิติกรชำนาญการพิเศษ (ผช.ผอ.กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย) สำนักกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
------------------	---